Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 15/4.1/18
Asiantuntijakuuleminen 29.9.2018 28.9.2018

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan lausunto HE 123/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta (TANE) edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa yhteiskunnassa, joten neuvottelukunnan lausunto keskittyy sukupuolten tasa-arvoon liittyviin näkökulmiin.

Väkivaltatyön koordinaatioresurssit

Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta[1], ns. Istanbulin sopimus, on maailman ensimmäinen laaja-alainen sopimus, jonka tarkoitus on ennaltaehkäistä ja poistaa naisiin kohdistuvaa ja perheessä tapahtuvaa väkivaltaa. Suomi ratifioi Istanbulin sopimuksen vuonna 2015. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta korostaa, että *Istanbulin sopimuksen toimeenpanoon on saatava riittävät resurssit ja tuki*. Kun Istanbulin sopimus ratifioitiin vuonna 2015, oli vielä voimassa viimeinen Naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen ohjelman toimikauden vuosi. Tämän jälkeen väkivaltatyö ei ole saanut erillisrahoitusta, ja esimerkiksi Suomen ensimmäiselle Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmalle (2018-2021)
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160401
ei ole myönnetty erillisrahoitusta.

Tämä hankaloittaa sopimuksen toimeenpanoa koska jokaisen toimenpiteen kohdalla on käytävä erikseen vastuuministeriön kanssa neuvottelut toimenpiteen rahoituksesta ja toimeenpanon aikataulusta.

Perustason väkivaltatyöhön tarvitaan nykyistä enemmän resursseja. Kunnat vastaavat pääosin tästä työstä mm. sosiaalihuoltolain mukaisista palveluista sekä ennaltaehkäisystä.

Väkivaltatyön valtakunnallisen tuen rakenteet ovat liian ohuet.

THL:ssa on tällä hetkellä yksi henkilö, joka vastaa kuntien vastuulla olevan väkivaltatyön koordinaation tuesta. Tukea tarvitaan erityisesti silloin kun luodaan uusia rakenteita. Maakunta- ja soteuudistuksen yhteydessä maakunnat tarvitsevat vahvaa tukea väkivaltatyöhön, jotta ne saadaan heti alusta alkaen osaksi maakunta- sekä sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteita.

Kansalaiset ovat palvelujen suhteen epätasa-arvoisessa asemassa. Kaikki kunnat eivät ole noudattaneet STM:n suosituksia väkivaltatyön koordinoinnista alueellaan.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta toteaa, että väkivaltatyön tuki ja kehittäminen edellyttäisi valtion tasolla ***osaamisen keskittämistä tiimiksi esimerkiksi THL:n yhteyteen***, jonka toimialalla on jo nyt valtaosa väkivaltatyön palveluista.

Postiosoite PL 33, 00023 Valtioneuvosto
Käyntiosoite Kirkkokatu 14, 00170 Helsinki
Puhelin 0295 16001 / vaihde
Sähköpostiosoite etunimi.sukunimi@stm.fi
www.tane.fi
www.facebook.com/tasaarvo

Turvakodit

Turvakodit ovat lainsäädännössä määriteltyjä erityispalveluita ihmisille, jotka ovat kokeneet lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa. Laki velvoittaa, että eri puolilla Suomea pitää olla tarjolla ja saatavilla turvakotipalveluja tarpeeseen nähden riittävästi.

Tämän hallituskauden aikana vuodesta 2015 turvakotien määrä on kasvanut 19 turvakodista 27 turvakotiin ja turvakotien perhepaikkoja on lisätty 114 perhepaikasta 179 perhepaikkaan. Suomen jokaisessa maakunnassa on vähintään yksi turvakoti. Samoin kaikissa Suomen kymmenessä suurimmassa kaupungissa on vähintään yksi turvakoti. Vuonna 2018 uudet turvakodit avattiin Seinäjoelle, Tampereelle, Hämeenlinnaan ja Espooseen.

On myönteistä, että turvakotien toimintaan osoitettuja määrärahoja on viime vuosina lisätty. Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmassa esitetyt 19 miljoonaa euroa v. 2019 on kuitenkin edelleen riittämätön. Istanbulin sopimus edellyttää Suomelta 550 turvakotipaikkaa, joten lisärahoitukselle on edelleen tarvetta. Turvakotien rahoitus on turvattava vastaamaan Euroopan neuvoston suosituksia.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta korostaa, että *turvakotien lisärahoittamista tulee jatkaa seuraavalla hallituskaudella, jotta turvakotipalveluiden riittävä määrä, nykyistä parempi maakattavuus ja laadukkaat palvelut voidaan turvata.*

Tasa-arvotyön resurssit

Tasa-arvovaltuutettu

Tasa-arvolain velvoitteiden toteutumisen ja sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisen kannalta on tärkeää, että tasa-arvovaltuutetulla valvovana viranomaisena on tehtäviensä hoitamiseen riittävät resurssit.

Tasa-arvolakiin on tehty 2000-luvulla useita merkittäviä uudistuksia, erityisesti vuosina 2005 ja 2015. Uudistukset ovat koskeneet muun muassa työpaikkojen tasa-arvosuunnitteluvelvoitetta palkkakartoituksineen ja oppilaitosten tasa-arvosuunnittelua. Tasa-arvosuunnitteluvelvoite koskee noin 8 000 työnantajaa sekä 3 200 peruskoulua ja yli 500 muuta oppilaitosta. Vuoden 2015 tasa-arvolakiuudistuksessa kirjattiin lakiin syrjintä sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella sekä tämän syrjinnän ennaltaehkäisy.

Tasa-arvovaltuutetun toimiston henkilöresurssit eivät ole kasvaneet yllä kuvattujen uudistusten myötä, toimistossa työskentelee yhteensä kymmenen henkilöä kuten jo vuonna 2005.

Muutokset ovat synnyttäneet kuilun tasa-arvovaltuutetun tehtävien ja käytettävissä olevien voimavarojen välille.

TANE toteaa, että tasa-arvovaltuutettu tarvitsee tehtäviensä hoitamiseen lisää henkilöresursseja. Ne ovat välttämättömiä erityisesti tasa-arvon edistämisvelvoitteiden nykyistä tehokkaammaksi valvomiseksi.

Tasa-arvotavoitteita ei saavuteta ilman vahvaa tasa-arvohallintoa.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

Laaja päätöksentekijöiden, asiantuntijoiden ja tutkijoiden verkosto mahdollistaa TANEn roolin tärkeänä poliittisena tasa-arvovaikuttajana. TANEn sihteeristön tehtävänä on koota ja ylläpitää tasa-arvotiedon ja –osaamisen varantoa yli sektorirajojen ja eduskuntakausien. TANEn laaja mandaatti tasa-arvon seuraamiseksi ja edistämiseksi yhteiskunnassa edellyttää vahvan viestintäosaamisen lisäksi asiaosaamista

tasa-arvotyön teemoista. Itsenäisenä toimielimenä TANE tuottaa ja toteuttaa viestintää itse tai ulkoiselta palveluntarjoajalta ostettuna. TANElle ei ole osoitettu omaa tiedottajan virkaa, eikä ulkopuolelta ostettu viestintäosaaminen kykene tehokkaalla tavalla vastaamaan TANEn tarpeisiin sukupuolisensitiivisestä, tutkittuun tasa-arvotietoon pohjautuvasta viestinnästä.

TANE esittää tiedottajan viran perustamista neuvottelukunnan sihteeristöön.

Naisjärjestöjen kattojärjestöjen avustus

Vuoden 2019 talousarvioesityksessä opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokassa momentilla 29.10.51 on 318 000 euroa eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin. Naisjärjestöjen Keskusliitto, Naisjärjestöt Yhteistyössä - Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto ovat kattojärjestöjä. Monika-Naiset liitto on edelleen ainoa naiserityistä maahanmuuttajatyötä tekevä järjestö Suomessa. Järjestöt toimivat asiantuntijoina ja vaikuttajina, tiedottavat, antavat lausuntoja ja tekevät sektorirajat ylittävää yhteistyötä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi kansallisesti ja kansainvälisesti. Naisjärjestöillä on keskeinen asiantuntijarooli kansainvälisten velvoitteiden kuten Istanbulin sopimuksen toimeenpanossa ja seurannassa. Naisjärjestöjen Keskusliittoon kuuluu 59 jäsenjärjestöä, joissa on yhteensä yli 400 000 jäsentä. NYTKIS ry:hyn kuuluu 11 jäsenjärjestöä. Sen jäsenmäärä on noin 470 000. Valtakunnallisesti toimivalla NYTKIS ry:llä on 14 alueellista toimikuntaa. Vuonna 2017 Monika-Naiset liitolla oli 13 jäsenjärjestöä.

Naisjärjestöjen valtionavustus on muihin kansalaistoiminnan kansallisiin kattojärjestöihin (esimerkiksi sosiaalialalla, nuorisotyössä tai urheilussa) verrattuna hyvin matala. Naisjärjestöjen Keskusliiton vuoden 2018 valtioapu sisältäen eduskunnan lisämäärärahan on 185 000 euroa, NYTKIS ry:n rahoitus on 145 00 euroa ja Monika-Naiset liiton valtionapu on yhteensä 63 000 euroa, yhteensä 393 000 euroa. Vuodelle 2019 esitetään 318 000 euroa.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta on huolissaan naisjärjestöjen kattojärjestöjen mahdollisuudesta jatkaa ja kehittää tärkeää asiantuntijatyötä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi yhteiskunnan eri sektoreilla. Järjestöjen talous- ja henkilöstöresurssit on minimoitu ja suuri osa työstä tehdään jo nyt vapaaehtoisvoimin.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta esittää momentille 29.10.51 naisjärjestöille; NJKL, NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto lisättäväksi 450 000 euroa

Hannele Varsa
pääsihteeri